

Problematika zaposlovanja in dela tujcev v Republiki Sloveniji

ZRSZ- pravna služba - TUJINA

Zavod Republike Slovenije
za zaposlovanje

Novo mesto, 17.maj 2024

Podatki o izdanih DD in Soglasjih k ED

Podatki o izdanih Soglasjih in Delovnih dovoljenjih			
leto/vrsta	Soglasja	Del.dovolj.	SKUPAJ
2016	9.267	7.033	16.300
2017	12.134	12.546	24.680
2018	20.889	18.049	38.938
2019	26.417	17.030	43.447
2020	20.875	15.636	36.511
2021	23.704	22.560	46.264
2022	26.666	21.775	48.441
2023	27.408	17.272	44.680

MAKROEKONOMSKI PODATKI

Demografski dejavniki Slovenija /2023-12/

Prebivalci v RS - 2.123.103

Tuji državljani cca: 174.340

Starejši od 65 let (v %) Slovenija - 20,2

Število delovno aktivnih oseb - **938.400 oseb**

Število delovno aktivnih tujih državljanov - **135.186 delovno aktivnih tujcev**, od teh 18.274 z državljanstvom EU in 116.912 iz drugih držav – skupaj so tujci predstavljali **14,4 %** delovno aktivnega prebivalstva.

Število brezposelnih oseb konec aprila 2024 - **45.219 BO**

BO - ženske: 49,3% starejši: 38,8% invalidi 16,5%

Prostih delovnih mest: **13.115**

Prejemniki DN za brezposelnost: **15.274**

Povprečna mesečna bruto plača - **2.427,10 €**, neto: **1.594,13 €**

Zakonsko določena minimalna plača za 2024 – **1.253,90 € /neto: 902,-€/**

Vir: SURS, UMAR in ZRSZ

Podatki o izdanih DD in Soglasjih k ED – po državljanstvu

SOGLASJA	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BANGLADEŠ	6	14	21	33	61	77	137	372
BELORUSIJA	17	19	29	34	32	82	165	224
BOSNA IN HERCEGOVINA	1.643	1.452	1.077	1.064	962	1.114	1.175	1.306
ČRNA GORA	52	84	170	213	231	305	357	332
FILIPINI	20	17	25	24	23	27	50	84
INDIJA	70	56	85	101	85	126	322	976
KITAJSKA	217	201	291	437	352	311	332	574
KOSOVO	934	1.782	5.124	8.641	8.521	12.503	14.908	12.881
NEPAL	3	4	7	14	14	28	138	408
RUSKA FEDERACIJA	625	592	661	693	561	552	660	927
SEVERNA MAKEDONIJA	657	1.094	2.378	2.822	2.480	2.728	3.343	4.396
SRBIJA	4.266	6.042	9.824	10.974	6.386	4.334	2.716	1.981
TAJSKA	74	62	96	107	74	67	75	91
TURČIJA	30	56	92	105	219	454	1.166	1.562
UKRAJINA	372	383	464	472	418	379	293	258
ZDRUŽENE DRŽAVE	48	35	89	52	22	52	129	35
Skupna vsota	9.267	12.134	20.889	26.417	20.875	23.704	26.666	27.408
DELOVNA DOVOLJENJA	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
BOSNA IN HERCEGOVINA	5.131	10.187	16.596	16.225	13.624	20.020	18.677	13.418
HRVAŠKA	1.761	2.311	1.281		1			
KOSOVO	9	5	2	2	9	8	19	2
SRBIJA	102	35	140	706	1.970	2.500	3.064	3.829
UKRAJINA	8		6	70	2	10	1	
Skupna vsota	7.033	12.546	18.049	17.030	15.636	22.560	21.775	17.272

Potrebe po delavcih in vloge za zaposlitev tujcev

Največ potreb delodajalcev in vlog za delovna dovoljenja in soglasja beležimo v naslednjih dejavnostih:

- **GRADBENIŠTVO** /zidarji, tesarji, betonerji, upravljalci mehanizacije itd.
- **PREDELOVALNA DEJAVNOST** /varilci, monterji, ključavničarji, elektromehaniki, inštalaterji
- **TRANSPORT IN SKLADIŠČENJE** /vozniki kamionov za mednarodni transport/
- **TRGOVINA** /skladiščniki, komisionarji/
- **GOSTINSTVO** /kuharji, natakarji-jezik!!, sobarice/
- **KMETIJSTVO IN GOZDARSTVO**
- **ZDRAVSTVO IN SOCIALNO VARSTVO**

Pravni viri

Zakon o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev /ZZSDT, Ur.l.RS, št. 47/2015 – od 01.9.2015/ + ZZSDT-UPB4 (Uradni list RS, št. 91/2021) + Dopolnitev (Ur.l.RS.št.42/2023)

Odredba o določitvi poklicev v katerih zaposlitev tujcev ni vezana na trg dela /Ur.l.RS, 204/2021, 130/2023 – veljavnost do 30.06.2024/

Zakon o izrednih ukrepih za odpravo posledic poplav in zemeljskih plazov – ZIUOPZP /Ur.l.RS, št.95/2023/

Odredba o določitvi poklicev, ki so nujni za odpravo in preprečitev posledic poplav in plazov in v katerih se lahko zaposlujejo tuji delavci /Ur.l.RS, št.98/2023/

Zakon o tujcih – Ztuj 2 UPB9, Ur.l.RS, št. 91/2021, št.48/2023

Sporazum o zaposlovanju državljanov BIH v Republiki Sloveniji /Ur.l.RS,št. 92/2012,29/2017/

Sporazum o zaposlovanju državljanov Srbije v Republiki Sloveniji /Ur.l.RS,št. 38/2019/

Pravilnik o načinu sporočanja podatkov o prostem delovnem mestu - obr.PDM-KTD

Zakon o čezmejnem izvajanju storitev /Ur.l.RS, št.10/2017, 119/2021, 40/2023/

Zakon o splošnem upravnem postopku - ZUP

Zakon o urejanju trga dela – ZUTD /tujci, status brezposelne osebe

Zakon o delovnih razmerjih – ZDR-1 /določa pravice in obveznosti delavcev in delodajalcev/

Zakon o gospodarskih družbah - ZGD

Zakon o preprečevanju zaposlitve in dela na črno - ZPDZČ-1

Ustava Republike Slovenije

Temeljni cilji ureditve – javni interes

Zakonodaja zagotavlja prioriteto zaposlovanje domačih državljanov

/novo zaposlovanje tujcev možno le, če za zaposlitev ni ustreznih domačih kandidatov/

Zakonodaja mora zagotavljati delodajalcem zadosten obseg potrebnih delavcev

Zakonodaja mora upoštevati posebne okoliščine na strani tujcev

/družinski člani, potomci, stalno preb., begunci, žrtve trgovine z ljudmi/

Zakonodaja mora zagotavljati ustrezno pravno varstvo tujih delavcev

/prepoved zaposlovanja pri nesolidnih delodajalcih, postopki prenehanja del.razmerja/

Preprečevanje izigravanja ZZSDT za druge namene – ureditev prebivanja v EU

/tuji zastopniki, delavci iz rizičnih držav – potrebno ugotoviti dejanski namen bivanja;
dodatna dokazila, zaslišanje pred DKP

TUJCI IN DOSTOP DO TRGA DELA

Tujec lahko opravlja samo tisto delo ali zaposlitev, za katero ima izdano ED, DD ali soglasje in IL /ZZSDT 4. odst. 7čl./

Izjeme:

- Tujec z izdanim Enotnim dovoljenjem na podlagi soglasja za zaposlitev, samozaposlitev ali delo
- Tujec z izdanim ED na podlagi DD po Sporazumu po enoletni zaposlitvi
- Tujci, ki imajo prost dostop na trg dela po ZZSDT
 - tujci s stalnim prebivanjem,
 - družinski člani slovenskih državljanov, potomci izseljencev
 - državljani EU in njihovi družinski člani,
 - osebe s posebno zaščito /mednarodna zaščita, subsidiarna zaščita, žrtev trgovine z ljudmi/

VRSTE POSTOPKOV – kategorije tujcev

- 1. Tujci iz 3. držav – ENOTNO DOVOLJENJE ZA PREBIVANJE IN DELO**
- 2. Tujci iz 3. držav, ki imajo izdano DP iz drugih razlogov kot zaposlitev ali delo – postopek po 33.čl. ZZSDT - Informativni list**
- 3. Tujci iz 3. držav - sezonsko delo do 90 dni – DD nad 90 dni -ED**
- 4. Tujci iz SRBIJE – D po Sporazumu in ENOTNO DOVOLJENJE**
- 5. Tujci iz BIH – D po Sporazumu in ENOTNO DOVOLJENJE**
- 6. Državljeni EU – zaposlitev - prost dostop na trg dela**
- 7. Napotovanje delavcev s strani delodajalcev iz EU
/ izvajanje storitev - spletna prijava**
- 8. Prijave kratkotrajnih storitev in dela zastopnikov**

Tujci, ki imajo prost dostop na trg dela /DSP, druž. člani slo. drž, begunci, prosilci za MZ, žrtve trgovine z ljudmi, nezakonitega zapos.

Tujci, za katere se ZZSDT ne uporablja

Vrste Soglasij k ED /prejšnja DZ, DD in ODD/

Soglasje za zaposlitev /Prejšnje Dovoljenje za zaposlitev/

- Nova zaposlitev /Podaljšanje zaposlitve/ Zamenjava zaposlitve –
Soglasje za redno zaposlitev tujcev /možno le za polni delovni čas,
razen za tujce z VŠ izobrazbo in tujce s skr.del.č. po ZPIZ ali starš.varstvu/
- kontrola trga dela pri novih zaposlitvah

DD – Dovoljenje za delo / Soglasje

- za zastopnike
- za pogodbeno dela
- za usposabljanje
- Za individualne storitve
- za napotene delavce /izvajanje storitev, gibanje znotraj družb, za usposabljanje
- za sezonsko delo

ODD – / Soglasje za zaposlitev, samozaposlitev ali delo/

- za tujca s poklicno izobrazbo, ki je bil v zadnjih 2.-eh letih vsaj 20 mesecev zaposlen v RS
- za tujca, ki je bil v zadnjih 3.-eh letih vsaj 30 mesecev zaposlen v RS
- za tujca, ki je končal VŠ izobrazbo v RS
- za tujca, ki je imel status raziskovalca

TEMELJNI POGOJI ZA IZDAJO SOGLASJA ZA ZAPOSILITEV

Temeljni pogoj za zaposlitev tujca je, da v evidenci brezposelnih oseb pri Zavodu ni ustreznih kandidatov

Deficitarni poklici – Vlada z odredbo določi seznam poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela

Pogoji na strani delodajalca -

-ZAPOSILITVENE POTREBE!! /naročila, izvajalske pogodbe, posl.načrt/

-ustrezna registracija,

-aktivno poslovanje, podjetja starejša od 6 mesecev – zaposlitev/prilivi

nova podjetja /registracija manj kot 6 mesecev-**investicija/**

-nekaznovanost, ki ima za posledico prepoved zaposlovanja tujcev!

-poravnane davčne obveznosti

-zastopniki tujci – urejen status zastopnika

Pogoji na strani tujca

-v skladu s pogoji delovnega mesta na obr. PDM-1 oz. PDM-KTD /izobrazba/

-v primerih BKTD se obvezno zahteva dokazilo o obvladovanju znanj

-nekaznovanost

Naloge Zavoda v postopkih urejanja zaposlovanja tujcev

Deficitarni poklici – Odredba o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na kontrolo trga dela – za izdajo soglasja/dovoljenja ni potrebno preverjanje obstoja ustreznih domačih kandidatov za naslednje poklice:

- varilci (koda 7212);**
- vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev (koda 8332);**
- orodjarji (koda 7222);**
- elektroinštalaterji (koda 7411);**
- zidarji (koda 7112);**
- tesarji (koda 7115);**
- kuharji (koda 5120);**
- elektromehaniki (koda 7412)**
- monterji (koda 7126)**
- livarji (koda 7211)**
- strugarji (koda 7223)**
- mesarji (7511)**
- bolničarji/negovalci (5321)**
- zdravniki specialisti splošne medicine (2211) – NOVO**

Za delodajalca se lahko v koledarskem letu izda največ 100 soglasij BKTD

SOGLASJE ZA ZAPOSLOVITEV, SAMOZAPOSLITEV ALI DELO

Soglasje za zaposlitev, samozaposlitev ali delo lahko pridobi tujec:

- 1. ima najmanj poklicno izobrazbo ali pridobljeno nacionalno poklicno kvalifikacijo v Republiki Sloveniji in je bil v zadnjih 24 mesecih pred vložitvijo vloge najmanj 20 mesecev zaposlen ali samozaposlen v Republiki Sloveniji in na tej podlagi vključen v obvezna socialna zavarovanja ali**
- 2. je bil v zadnjih treh letih pred vložitvijo vloge najmanj 30 mesecev zaposlen ali samozaposlen v Republiki Sloveniji in na tej podlagi vključen v obvezna socialna zavarovanja ali**
3. je v obdobju zadnjih dveh let v Republiki Sloveniji pridobil najmanj višješolsko izobrazbo ter se namerava zaposliti ali samozaposliti
4. je v obdobju zadnjih dveh let v Republiki Sloveniji zaključil program raziskovalnega dela in se namerava zaposliti ali samozaposliti.

Izdaja tovrstnega soglasja je možna tudi pri vlogah za zamenjavo in vlogah za iskanje zaposlitve /poseben predlog v T-net2/.

Zaposlitev tujcev na podlagi Sporazumov Srbija, BIH

Zaposlovanje delavcev iz Srbije /BIH/ se po uveljavitvi Sporazuma lahko izvaja le na podlagi določil Sporazuma.

Za ureditev zaposlitve je potrebno pridobiti delovno dovoljenje, ki potem v postopku izdaje enotnega dovoljenja za prebivanje in delo velja kot soglasje.

Prednosti: Delovno dovoljenje se izdaja z veljavnostjo treh let.

Po prvem letu zaposlitve imajo delavci prost dostop na trg dela.

Osnovni pogoji za zaposlitev po Sporazumu:

Pogoji za zaposlitev na podlagi določil ZZSDT

Dodatni pogoji na podlagi določil Sporazuma:

- da so kandidati prijavljeni pri Zavodu v tujini /ARZ-BIH, NSZ/

V primeru strokovne zaposlitve /3x min.plača/ prijava pri Zavodu ni potrebna /3.čl./

MEDICINSKI KADER – izjema po 3. čl. Sporazuma /se ureja po ZZSDT/

Zamenjava delodajalca v prvem letu zaposlitve:

-imetniki DN za brezposelnost lahko v času prejemanja DN prosto izbirajo zaposlitev

-če je tujec podal izredno odpoved zaradi kršitev delodajalca lahko menja delodajalca na podlagi soglasja Zavoda za zamenjavo

-v ostalih primerih je za spremembo zaposlitve potrebno pridobiti novo dovoljenje, kjer se preverja le izpolnjevanje pogojev na strani novega delodajalca

BISTVENE NOVOSTI PO NOVELI ZZSDT 2023 – pospešitev postopkov

5.člen ZZSDT

Za zaposlovanje tujcev **pri delodajalcih s področja javnega sektorja, ki izvajajo zdravstveno dejavnost**, v javnih zavodih, ki izvajajo institucionalno varstvo odraslih oseb, javnih socialno varstvenih zavodih, ki izvajajo socialnovarstvene storitve –**NI VEČ POTREBNO SOGLASJE**

19. člen ZZSDT

Soglasje za zamenjavo delodajalca – ni več potrebna odločitev UE ampak le Informativni list s strani Zavoda RS za zaposlovanje; prijava v zavarovanje: v 30-ih dneh od vročitve IL

Soglasje in Informativni list se vroča direktno delodajalcu in upravni enoti.

25. člen ZZSDT

Prehod iz usposabljanja v redno zaposlitev samo na podlagi soglasja za zamenjavo /vozniki – po pridobitvi TPK-koda 095/

6.člen ZZSDT

Pravico do prostega dostopa na trg dela ima:

tujec, čigar istovetnost je nesporno ugotovljena in ima v Republiki Sloveniji **status prosilca za mednarodno zaščito, in sicer po treh mesecih od vložitve prošnje za mednarodno zaščito, če mu v tem času ni bila vročena odločitev pristojnega organa in te zamude ni mogoče pripisati tujcu.**

UVELJAVITEV IN TEMELJNE ZNAČILNOSTI ZIUOPZP

1. za tujce, ki za vstop v Slovenijo ne potrebujejo vizuma /od 1.1.2024 tudi Kosovo
2. za poklice in dejavnosti, ki so določeni z Odredbo –določeno 37 poklicev in večina dejavnosti po SKD
3. namenjena za dela pri odpravi posledic poplav
4. izključno za dela po Republiki Sloveniji
5. omogočen začetek dela takoj po izdaji soglasja oziroma dovoljenja s strani Zavoda in potrdila o vloženi vlogi za enotno dovoljenje
6. prioritarno odločanje: v primeru popolne vloge mora Zavod odločiti v 10-ih dneh
7. vse vloge za enotna dovoljenja za namen izvajanja ZIUOPZP rešuje UE Celje

Predlogi novele ZZSDT

Soglasja in dovoljenja za sezonsko delo v gostinstvu in turizmu

Olajšani pogoji za izdajo modre karte

Prepoved izdaje soglasij in dovoljenj za podjetja, ki so v zadnjih 6-ih mesecih odpuščala delavce

Nova evidenca delodajalcev, ki imajo prepoved zaposlovanja tujcev

-pobude, da bi se zaposlitev tujca omogočila že na podlagi izdanega soglasja Zavoda /še preden UE izda enotno dovoljenje/

Problemi pri urejanju dovoljenj

- zapleteni postopki
- različne kategorije tujcev
- različne vrste soglasij

- dolgotrajnost postopkov

- določitev prioritete zaposlovanja
/za MK, visokokvalificirane, ipd/

Informacije za stranke so na voljo na spletni strani ZRSZ

www.ess.gov.si

[www.ess.gov.si/delodajalci/zaposlovanje in delo tujcev](http://www.ess.gov.si/delodajalci/zaposlovanje_in_delo_tujcev)

www.ess.gov.si/tujci

preko Info točke za tujce pri ZRSZ:

Tel: 01 3308 120

e-pošta: Info-tocka@ess.gov.si

